

plaatsvervangers en adjuncten meegeteld) ca. duizend personen. Ruim een derde hunner nam aan deze protestactie deel – twee-derde zweeg.¹

Drie rechters waren er die wegens de geschetste fundamentele aantasting van de rechtszekerheid ontslag vroegen: mr. H. Haga, raadsheer in het Haagse gerechtshof, zijn collega mr. A. L. M. van Berckel en een lid van de Haagse rechtbank, jhr. mr. P. G. M. van Meeuwen.² Van hen drieën was Haga de eerste die zijn functie ter beschikking stelde. 'Als alle leden der rechterlijke macht uw voorbeeld zouden volgen, betekende dat de chaos', kreeg hij begin september van Schrieke te horen. De volgende dialoog ontwikkelde zich toen:

Haga: 'Aan wie de schuld? Aan hen die weigeren tegen hun overtuiging in te handelen of aan hen die verordeningen maken welke daartoe willen dwingen?'

Schrieke: 'Een dergelijke verordening wordt uitgevaardigd om erger te voorkomen. Hoe zoudt u het vinden als de taak der Nederlandse rechters door Duitse rechters werd overgenomen?'

Haga: 'Laat ze hun gang gaan.'³

De bezwaren tegen de vrederechtspraak die de indieners van het adres geopperd hadden, vonden uiteraard bij Schrieke geen enkele weerklank. In Duitsland, zo schreef hij hun, was de regel *ne bis in idem* óók opgeheven, bovendien moest men inzien dat 'een nieuwe wereldbeschouwing met haar onafwijsbare slotsommen bezig is, het totnogtoe heersende stelsel terzijde te schuiven.'⁴

Inmiddels was de vrederechtspraak 'bemand'. Schrieke benoemde de vijf vrederechters (met een aantal plaatsvervangers) benevens de vijf leden van het vredegerechtshof. Van dat hof werd de NSB'er Carp, het latere

¹ Het adres kreeg in totaal driehonderdzeventig ondertekenaars; onder hen bevonden zich evenwel enkele dekens van de Orde van Advocaten. ² Ook enkele ambtenaren van het Openbaar Ministerie vroegen ontslag; dat werd hun, in tegenstelling tot de drie rechters, geweigerd. ³ H. Haga: 'Kort résumé van onderhoud met secr. gen. op 9 sept. 1941' (z.d.) (Doc I-2102, a-3). 'Dat u als eenling hebt gedaan wat nodig was in deze omstandigheden, daarvoor heb ik', schreef mr. Visser aan Haga, 'de allergrootste eerbied en ik wens u met uw daad geluk.' (brief, 28 sept. 1941, van L. E. Visser aan H. Haga, a.v., a-6)

Mr. Haga vestigde zich als advocaat in Den Haag. Als zodanig begeerde hij, voor de Hoge Raad te mogen optreden. Hij moest daartoe door dat college beëdigd worden maar hij weigerde, tevoren zijn opwachting te maken bij de 'foute' president mr. J. van Loon. In strijd met de wet weigerde van Loon hem toen te beëdigen. De leden van de Hoge Raad legden zich daarbij neer. ⁴ Brief, 17 nov. 1971, van J. J. Schrieke aan S. N. B. Halbertsma e.a. (Doc II-658, a-3).